

Datum
2020-12-07
Vår referens
Thomas Bull
Trygghetsutvecklare
thomas.bull@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Magnus Olsson (SD) om att utreda svenskfientlighet i Malmö STK-2020-346

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har av Magnus Olsson (SD) mottagit en motion om att utreda svenskfientlighet i Malmö. I motionen framställs att media under den senaste tiden rapporterat om våldsamma och kränkande rån mot ungdomar med svensk bakgrund och att detta inte är någon ny företeelse utan något som är en del av vardagen i Sverige och Malmö.

Motionären föreslår att stadskontoret tillsammans med berörda förvaltningar och nämnder gör en kartläggning och tar fram underlag, fakta samt förslag som ska motverka svenskfientligheten i Malmö. Motionären föreslår vidare att forskare och professorer från Malmö Universitet ska ingå i arbetet. I motionen föreslås kommunfullmäktige besluta att:

- I enlighet med motionens intentioner ge berörda nämnder och förvaltningar i uppdrag att ta fram en kartläggning kring svenskfientlighet i Malmö.
- Ge berörda nämnder och förvaltningar i uppdrag att i enlighet med kartläggningens resultat, ta fram och implementera nödvändiga åtgärder mot svenskfientlighet i Malmö

Ärendet har lämnats till arbetsmarknads- och socialnämnden, fritidsnämnden, grundskolenämnden, kulturnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för yttrande. Nämnderna har i sina yttranden beskrivit att de inom sina verksamheter inte identifierat svenskfientlighet som vanligt förekommande eller ett problem i vardagen. Mot bakgrund av detta anser nämnderna att det inte finns behov av att genomföra en kartläggning kring svenskfientlighet i Malmö. Stadskontoret delar i sin helhet synpunkterna i yttrandet från nämnderna.

Förslaget är att motionen avslås.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige avslår Magnus Olssons (SD) motion om att utreda svenskfientlighet i Malmö.

Beslutsunderlag

- Motion av Magnus Olsson (SD) om att utreda svenskfientlighet i Malmö

- Remissvar från fritidsnämnden
- Fritidsnämnden beslut 200617 § 88 med muntligt Reservation (SD)
- Remissvar från grundskolenämnden
- Grundskolenämnden beslut 200825 § 111 med Reservation (SD)
- Remissvar från arbetsmarknads- och socialnämnden
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 200827 § 239 med Reservation (SD)
- Remissvar från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Remissvar från kulturnämnden
- Kulturnämnden beslut 200902 § 64 med Reservation (SD) och Särskilt yttrande (V)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 201214 Motion om att utreda svenskfientlighet i Malmö
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 200902 § 91 med muntlig Reservation (SD)

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-12-14

Kommunstyrelsen 2021-01-13

Kommunfullmäktige 2021-02-04

Beslutet skickas till

Motionären

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Fritidsnämnden

Grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Kulturnämnden

Ärendet

Kommunfullmäktige har mottagit motion om att utreda svenskfientlighet i Malmö. I ärendets beredning har arbetsmarknads- och socialnämnden, fritidsnämnden, grundskolenämnden, kulturnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden getts möjlighet att yttra sig.

Motionen

Motionen beskriver att riksmidia och sydsvenska medier den senaste tiden rapporterat om våldsamma och kränkande rån mot ungdomar med svensk bakgrund och att denna företeelse inte är ny utan att det är något som är en del av vardagen i Sverige och Malmö. Mot bakgrund av detta föreslår motionären att ge berörda nämnder och förvaltningar i uppdrag att ta fram en kartläggning kring svenskfientlighet i Malmö och i enlighet med kartläggningens resultat ta fram och implementera nödvändiga åtgärder mot svenskfientlighet i Malmö.

Motionären beskriver hur staten och kommunerna under lång tid lagt resurser på att motverka, forska och sprida medvetenhet kring negativa attityder, diskriminering och våld som infödda svenskar utsätter invandrare för. Vidare påpekas att nästan ingen uppmärksamhet har riktats mot den diskriminering, de negativa attityder och det våld som svenskar utsätts för på grund av sin härkomst. Motionären framhåller att svenskfientlighet av allt att döma är ett allvarligt brott och ett relativt vanligt förekommande problem.

Motionären efterlyser forskning avseende svenskfientlighet och hänvisar till en studie från 2005,

skriven av Petra Åkesson vid Lunds universitet.¹

Med anledning av ovanstående föreslår motionären att kommunen ska vidta åtgärder för att kartlägga och stävja svenskfientlighet. I motionen föreslås kommunfullmäktige besluta att:

- I enlighet med motionens intentioner ge berörda nämnder och förvaltningar i uppdrag att ta fram en kartläggning kring svenskfientlighet i Malmö.
- Ge berörda nämnder och förvaltningar i uppdrag att i enlighet med kartläggningens resultat, ta fram och implementera nödvändiga åtgärder mot svenskfientlighet i Malmö.

Bakgrund

Hatbrott enligt Brottsbalken (1962:700) (BrB) utgörs av brotten:

- hets mot folkgrupp, 16 kap 8 § BrB
- olaga diskriminering, 16 kap 9 § BrB
- alla andra brott där ett motiv är att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet enligt straffskärpningsregeln i 29 kap 2 § p.7 BrB.

Straffskärpningsregeln innebär att det vid bedömningen av straffvärdet, vid sidan av vad som gäller för respektive brott, som en försvårande omständighet särskilt ska beaktas om ett motiv för brottet har varit att kränka. Detta innebär att en åtalad person i praktiken blir dömd för exempelvis misshandel och straffskärpningsregeln på grund av motivet att kränka.

Beskrivning av anmälningar

Hatbrottsstatistiken utgörs av polisanmälda brott där Brottsförebyggande rådet (Brå) har identifierat ett hatbrottsmotiv samt uppgifter om hur dessa brott hanterats av rättsväsendet. Sedan 2017 publiceras hatbrottsstatistiken vartannat år och däremellan publicerar Brå fördjupade statistiska undersökningar på området.

Enligt Brå identifierades under 2018 drygt 7 090 polisanmälningar med hatbrottsmotiv. Det främlingsfientliga/rasistiska motivet svarade för 69 procent av anmälningarna och avser alla som blir utsatta för hatbrott på grund av sin etniska tillhörighet, inklusive personer med svensk bakgrund. I den absoluta majoriteten (97 procent) av de identifierade främlingsfientliga/rasistiska anmälningarna 2018 riktade sig brotten mot minoritetsgrupper i samhället. Totalt 3 procent av anmälningarna riktade sig mot majoritetsgruppen, det vill säga mot personer med svensk bakgrund, eller personer som uppfattades representera majoritetsgruppen. Bland de hatbrott som riktades mot minoritetsgrupper utgjorde utgjorde 4 procentenheter hatbrott mellan minoriteter.²

Enligt Hatbrottsgruppen vid Polismyndigheten Region Syd har det under perioden 2020-01-01 till 2020-10-21 inte registrerats något ärende som kan betecknas som hatbrott mot svenskar.

¹ Petra Åkesson Lund University, Vi krigar mot svenskar: unga rånare om hur och varför de begår brott.
<https://lup.lub.lu.se/search/ws/files/4628325/2339649.pdf>

² Hatbrott 2018, Brå rapport 2019:13 sid 29 och 39
https://www.bra.se/download/18.bbb8316de12eace227048/1572445547417/2019_13_Hatbrott%20_2018.pdf

Remissinstansernas yttranden

Ärendet har lämnats till arbetsmarknads- och socialnämnden, fritidsnämnden, grundskolenämnden, kulturnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för yttrande. Nämndernas svar finns i sin helhet bilagda ärendet.

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Nämndens verksamheter möter dagligen många av de mest utsatta Malmöborna och arbetar för att de ska mötas av likvärdiga och tillgängliga insatser när så behövs.

Arbetsmarknads- och socialnämnden beskriver i sitt yttrande att de arbetar med tidiga förebyggande insatser för att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet och med att förhindra återfall i brott. Barn och unga som begår kriminella handlingar med intolerans som motiv, eller bedöms vara i riskzonen för att begå sådana handlingar, kan komma att bli föremål för dessa insatser. Nämndens verksamheter har i detta arbete inte identifierat svenskfientlighet som en vanlig förekommande problematik. Nämndens erfarenheter går i linje med den statistik som Brå för över anmälningar om hatbrott.

Arbetsmarknads- och socialnämnden förslår att motionen avslås.

Sverigedemokraterna har lämnat skriftlig reservation.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden beskriver i sitt yttrande att de arbetar för att alla Malmöbor ska ha möjlighet till en meningsfull fritid. Anläggningar och fritidsaktiviteter finns fördelade över staden med syfte att stimulera till aktivitet och rörelse. Föreningar som är registrerade hos fritidsförvaltningen ska vara demokratiskt uppbyggda och öppna för alla. Fritidsförvaltningen har inte identifierat att svenskfientligheten förekommer i nämndens verksamheter varför ingen vidare utredning genomförts.

Fritidsnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Grundskolenämnden

Grundskolenämnden beskriver i sitt yttrande att nämnden har en strävan att ingen, varken barn eller vuxna, ska känna sig utsatta eller diskriminerade på Malmös skolor. Det finns utvecklade kartläggningsmekanismer för att främja alla människors lika värde och att förebygga diskriminering på skolor, oavsett dess uttryck. I samtal med rektorer och genom översyn på kränkings- och trakasserianmälningar på Malmös grundskolor framkommer inte att svenskfientlighet skulle vara ett problem i vardagen. Mot bakgrund härav finner grundskolenämnden att det inte finns behov av att genomföra en kartläggning av svenskfientligheten i Malmös skolor.

Grundskolenämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Sverigedemokraterna har lämnat skriftlig reservation.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beskriver i sitt yttrande att de bedriver sin verksamhet med utgångspunkt i gällande lagstiftning inom områdena mänskliga rättigheter, antidiskriminering, jämställdhet,

barnperspektiv, skydd av minoriteter med mera. Med ingångspunkt i gällande lagstiftning arbetar kulturnämnden systematiskt för att öka inkludering och att förebygga alla former av diskriminering.

Kulturnämnden ser alla Malmöborns rätt till kultur som nyckeln till att skapa ett sammanhållet och helt Malmö för framtiden. I kulturstödetts uppdrag ingår att de föreningar som får stöd från kulturnämnden ska vara demokratiskt uppbyggda och öppna för alla. Det sker en löpande uppföljning av verksamheterna. Kulturnämndens verksamhet riktad till barn och unga genomför löpande uppföljningar för att säkerställa att kulturnämndens verksamhet når ut till unga Malmöborn i hela staden. Kulturnämnden arbetar för att ekonomiska förutsättningar inte ska hindra barn och unga från att verka medskapande och utövande.

Kulturnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Sverigedemokraterna har lämnat skriftlig reservation.

Vänsterpartiet har lämnat skriftligt särskilt yttrande.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

I uppföljningen av gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter finns inget som tyder på att det finns problem med, vad som i motionen omnämns som, svenskfientlighet. Nämndens verksamheter arbetar enligt skolans styrdokument som säger att skolan genom sitt demokratiska uppdrag ska främja ett skolklimat där alla elever känner sig trygga och respekterade. Detta uppnås genom ett aktivt och systematiskt värdegrundsarbete som genomsyrar undervisningen. Inom Malmö stad pågår vidare ett kontinuerligt arbete med trygghetsskapande och förebyggande insatser. Det pågår även ett arbete för att specifikt stärka stadens arbete mot diskriminering och rasism.

Mot bakgrund av ovanstående anser gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att det inte finns ett behov av att, i enlighet med motionens intentioner, ge berörda nämnder och förvaltningar i uppdrag att ta fram en kartläggning eller ta fram samt implementera åtgärder kring svenskfientligheten i Malmö.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Stadskontorets bedömning

Nämnderna har i sina yttranden kortfattat beskrivit hur deras verksamheter arbetar och att de inte delar motionens uppfattning om att svenskfientlighet är en del av vardagen i Sverige och Malmö.

Malmö stad arbetar med demokrati och mänskliga rättigheter på olika plan, beroende vilken position och horisont man utgår ifrån. Exempelvis bedrivs främjande och förebyggande arbete i bibliotek och föreningsliv, ofta i samverkan med de områdesteam som leds genom Communities That Care (CTC) i syfte att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga. Skolförvaltningarna arbetar aktivt och kanske främst genom Pedagogisk Inspiration (PI) i syfte att bidra till att skapa goda förutsättningar för pedagoger och elever. Förutom att arbeta med frågorna i skolan så är även förenings- och kulturlivet en viktig plattform där fritids och kulturförvaltningen möter civilsamhällets föreningsliv.

Trots ovanstående grundläggande arbete, som syftar till att ge barn och unga goda förutsättningar och villkor, så finns det unga som når en nivå med risk för att hamna i grupper med riskbeteende eller att hamna i kriminalitet. Arbetsmarknads- och socialnämnden beskriver i sitt yttrande att de arbetar med tidigt förebyggande insatser för att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet och med att förhindra återfall i brott. Genom sina olika verksamheter möter de många av de mest utsatta Malmöborna dagligen och arbetar för att de ska mötas av likvärdiga och tillgängliga insatser när så behövs.

Stadskontoret har pågående uppdrag angående framtagande av lokal lägesbild för att lättare identifiera problem eller negativa trender i syfte att få en samlad bild och lättare kunna samverka internt och externt. Hatbrottfrågor är ett exempel på hur man genom lägesbild i tidigt stadie kan identifiera och därmed minska risken för vidare utveckling av hatbrott och i värsta fall extremism. Att inhämta kunskap, kartlägga, analysera och åtgärda är vad forskare i samhällsfrågor och religionsvetenskap liksom kriminologer ser som en möjlig väg för att vända utveckling i samhället.^{3 4}

Malmö stads övergripande arbete

Nedan följer exempel på några av Malmö stads övergripande arbeten och styrdokument, avseende trygghet, hatbrott och prevention.

Strategisk utvecklingsplan för arbete mot diskriminering har sin utgångspunkt i den grundläggande principen om icke-diskriminering utifrån mänskliga rättigheter, och mer specifikt i de sju skyddande diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen (2008:567).⁵ Diskrimineringslagen syftar till att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Trygghets och säkerhetspolicy för Malmö stad som antagits av kommunfullmäktige. Policyn riktar sig främst till politiker och tjänstepersoner i Malmö stad. Arbetet utifrån policyn ska bedrivas utifrån en tydlig teoretisk grund, i samverkan med andra och med ett preventivt förhållningssätt i fokus.⁶

Samverkansöverenskommelse Malmö – trygg och säker stad mellan Malmö stad och Polisområde Malmö består av en överenskommelse för ett tryggare Malmö där arbetet ska bedrivas långsiktigt och uthålligt. Överenskommelsen beskriver att staden och polisen ska stärka verksamheter och arbete som berör båda parter ansvarsområden, i syfte att öka upplevd trygghet och minska brottsligheten.⁷

Stadskontoret har pågående uppdrag om framtagande av *lokal lägesbild* för att lättare identifiera problem eller negativa trender i syfte att få en samlad bild och underlätta för samverkan internt och externt. Hatbrottsfrågor är ett exempel på hur man genom lägesbild i tidigt stadie kan

³ Att vända utvecklingen (2020), Manne Gerell, Per-Olof Hallin, Kim Nilvall och Stig Westerdahl

⁴ Religion, migration och polisiärt arbete (2020) Göran Larsson, Simon Sorgenfrei och Tanja Viklund m.fl.

⁵ Strategisk utvecklingsplan för arbetet mot diskriminering i Malmö stad
<https://komin.malmo.se/download/18.3834e715aee3cb6d0237a5/1503475302976/Slutprodukt.pdf>

⁶ Trygghet och säkerhetspolicy för Malmö stad (2016) Stadskontoret

⁷ Samverkansöverenskommelse Malmö – Trygg och säker stad.

<https://malmo.se/download/18.a13b8a215b9c0c8d41bea4e/1493812779391/Samverkansöverenskommelse%20Malmö%20trygg%20och%20säker%20stad%202017-22.pdf>

identifiera och därmed minska risken för vidare utveckling av hatbrott och i värsta fall extremism. Att inhämta kunskap, kartlägga, analysera och åtgärda är sådant som forskare i samhällsfrågor, religionsvetenskap och kriminologer ser som möjligt för att vända utveckling i samhället.⁸

Communities That Care (CTC) är ett styrsystem för ett långsiktigt och systematiskt socialt förebyggande arbete med målet att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga i Malmö. Den universella nivån riktar sig till alla, det vill säga inte någon speciell riskgrupp. Detta ger en god och stabil grund att bygga trygghetsarbete. Arbets sättet ska implementeras i hela staden och involvera alla förvaltningar 2021.⁹

Malmö stads Forum för demokrati och mänskliga rättigheter är en plattform där politiker och medborgare har möjlighet att samtala om trygghet och demokratifrågor. Ledamöterna i Forumet har under våren mött ungdomar och ungdomsledare som delat med sig av upplevelser och erfarenhet samt bidragit med inspel och förslag till hur man kan förbättra trygghets- och demokratiarbetet avseende just fördomar och hatbrott.¹⁰

Sammanfattningsvis kan sägas att det görs mycket i Malmö i syfte att främja, förebygga och åtgärda trygghet, hatbrott och demokratifrågor. Framtida utmaningar ligger i att identifiera och samordna trygghets- och hatbrottsarbetet.

Stadskontorets förslag

Med beaktande av nämndernas yttrande är förslaget att kommunfullmäktige avslår motionen.

Ansvariga

Heléne Norberg Direktör

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör

⁸ Att vända utvecklingen (2020), Manne Gerell, Per-Olof Hallin, Kim Nilvall och Stig Westerdahl

⁹ Communities That Care (CTC) <https://cityofmalmo.omniacloud.net/komin/organisation-och-styrning/stadens-satsningar/ctc-communities-that-care>

¹⁰ STK-2020-1190 Forum för demokrati och mänskliga rättigheter, Rapport 1 Hatbrott - ungdomar